

आमक समाचार, हल्ला र अफवाहरूले जसरी जनजिवन अस्त व्यस्त बनाएको थियो, अहिले कोरोना भाईरसको महामारिको अवस्था पनि त्यस्तै छ । हामि सबै मिलेर यसको निराकरणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलन सक्छौं । यसकालागि हामिले विश्वसनिय एवं स्रोत खुलेका सहि सूचना निर्णायक तहसम्म प्रवाह गर्न सक्छौं ।

Coronavirus CivActs Campaign (CCC) ले सरकार, सञ्चार माध्यम, संघसंस्था र आम नागरिक बिचको सूचनाको दुरी कम गर्न देशभरिबाट संकलन गरिएका हल्ला, नागरिकका जिज्ञासा तथा प्रश्नहरू संकलन गरी तथ्य पत्ता लगाएर आम नागरिकलाई सूचित गर्दछ । यसले आम नागरिकका आवश्यकताको पहिचान गर्नुकासाथै हल्लाहरूले कुनै नकारात्मक असर पुऱ्याउनुपूर्व सान्दर्भिक तथ्य आम नागरिक समक्ष प्रवाह गरी जोखिम न्युनिकरण गर्दछ ।

मटिहानी नगरपालिकाले महोत्तरीले बाँसको बार लगाएर सिमा आवत जावत रोक्दै

तस्बिर: अजित तिवारी/द काठमाण्डौ पोष्ट

स्रोत: <https://covid19.mohp.gov.np/#/>

कोभिड - १९ बाट सृजित परिस्थितिलाई मध्यनजर गर्दै सरकारको आ.व. २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएका स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रमुख विषयहरू:

- हरेक स्थानीय तहमा ५ देखी १५ शैयासम्मको आधारभूत अस्पताल स्थापना र स्तरोन्नति गरिने ।

स्रोत: <https://cutt.ly/nyEZiPM>

- प्रदेशस्तरमा रहेका साविकका जिल्ला अस्पतालहरूलाई २५ देखी ५० शैयाको अस्पताल र अञ्चल अस्पताललाई २ सय शैयाको जनरल अस्पतालमा स्तरोन्नती गरिने ।

- पोखरा, कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान तथा कोशी, नारायणी, भरतपुर, भेरी र डडेलधुरा अस्पतालबाट उपलब्ध विशिष्टीकृत स्वास्थ्य सेवाको विस्तार र स्तरोन्नति गरी यी केन्द्रीय अस्पताललाई ५ सय शैयाको विशेषज्ञ अस्पतालको रूपमा विकास गरिने ।

- सरुवा रोग रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार एवं स्वास्थ्य विपद् व्यवस्थापनको तयारी तथा प्रतिकार्य गर्न प्रयोगशाला परीक्षण सेवासहितको ३ सय शैयाको केन्द्रीय र न्युनतम ५० शैयाको प्रदेशस्तरीय अत्याधुनिक सुविधासम्पन्न सरुवा रोग अस्पताल स्थापना गरिने ।

- अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थल र अन्तरराष्ट्रिय सीमाका प्रमुख नाकाहरूमा आधुनिक हेल्थ डेस्क तथा क्वारेन्टिन गृह स्थापना गरिने ।

गारिब तथा विपन्न वर्गलाई केन्द्रीय अस्पतालहरूबाट प्रारम्भिक चरणको आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराईने भनिएको छ, तर वास्तविक लक्षित समुह अझै पनि भौगोलिक हिसावले यी अस्पतालको पहुँचबाट टाढै रहने देखिन्छ ।

हल्ला र तथ्य

निजि अस्पतालले पनि आर.डी.टि. परिक्षण गर्ने रे, के यो निःशुल्क हुन्छ ?

आर.डी.टि. बाट परिक्षण गर्न इच्छुक उपत्यका भित्रका निजि तथा सामुदायिक अस्पतालले स्वास्थ्य सेवा विभागबाट र उपत्यका बाहिरका स्वास्थ्य संस्थाले प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट अनुमति लिनुपर्नेछ । आर.डी.टि. परिक्षण गर्न चाहने स्वास्थ्य संस्थाले राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाले सुचिकृत गरेको आर.डी.टि. मात्र प्रयोग गर्न सक्नेछन् । आर.डी.टि.परिक्षणको शुल्क खरिद मुल्यको २० प्रतिशत नबढ्ने गरी लिन पाइनेछ ।

स्रोत: <https://drive.google.com/file/d/1GFAD3URLS85tZVAj4H4KPCbqvZn1M2rd/view>

कोरोनाको उपचारमा प्रत्यक्ष संलग्न स्वास्थ्यकर्मीलाई समाजमा अघोषित बहिस्कार गरेको पनि सुनिदैछ र साथसाथै उनिहरुकै कारणले अन्य रोगको उपचार गर्ने बिरामीमा पनि कोरोना सर्ने जोखिम छ भन्छन् ।

उपचारमा प्रत्यक्षरूपमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य कर्मचारीहरु कोभिड - १९ का बिरामी बाहेककका अन्य सेवाग्राही, घरपरिवार र कमाजमा प्रत्यक्ष सम्पर्कमा आउनु भन्दा पूर्व १४ दिनसम्म अनिवार्य क्वारेन्टिनमा बस्नु पर्नेछ । सोको उचित व्यवस्था सम्बन्धीत अस्पतालले मिलाउनु पर्नेछ । कोभिड - १९ को बिरामीको उपचारमा प्रत्यक्ष संलग्न चिकित्सक, नर्स लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा अन्य कर्मचारीहरु सो अवधीमा अन्य रोगका बिरामीको उपचारमा संलग्न हुनुहुदैन ।

स्रोत: https://drive.google.com/file/d/1GavLiOpTqgDYTxsr_vY8jFLLtKrij_gzZ/view

सरकारले कोरोना रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारको लागि छुट्याएको रकम थोरै छ । यो अवस्था लम्बियो भने सरकारले के गर्छ ।

महामारी अनपेक्षित रूपमा लम्बिन गएको अवस्थामा सरकारले त्यसलाई रोक्न थप प्रभावकारी कदम चाल्दै कार्यक्रमहरुको पुनःप्राथमिकीकरण र समायोजन समेत गरी स्रोत साधन परिचालन गर्ने योजना बनाएको छ ।

स्रोत: <https://cutt.ly/nyEZiPM>

लकडाउन अवधी लम्बिदै गर्दा खाद्यान्नको अभाव हुँदैछ भन्छन् । साँच्चिकै अभाव भएको हो की, कृतिम अभाव गराईएको हो ?

लकडाउनको अवधी लम्बिदै गए पनि खाद्यान्न आपूर्तिमा कुनै कमि नभएको र प्रयाप्त मौजदात रहेको उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले जनाएको छ । लकडाउन सुरु भएदेखि आयातमा पनि कुनै गिरावट आएको छैन । यदि कसैले खाद्यान्नको कृतिम अभाव सृजना गरेको वा कालो बजारी गरेको थाहा भएमा नजिकैको प्रशासनमा खबर गरे निजलाई कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

स्रोत: <https://cutt.ly/xyRROuU>

सूचनाका स्रोतहरु

[नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय कोरोना भाईरस रोग \(COVID - 19\) सम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रतिकाय](#)

[जोन्स होपकिन्स कोरोना भाईरस स्रोत केन्द्र](#)

[स्वास्थ्य र जनसंख्या मन्त्रालय](#)

[कोरोना कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७६](#)

[कोभिड\(१९\) को अवस्थाअ](#)

[कृषि तथा पशुपंछी विकास मन्त्रालय](#)

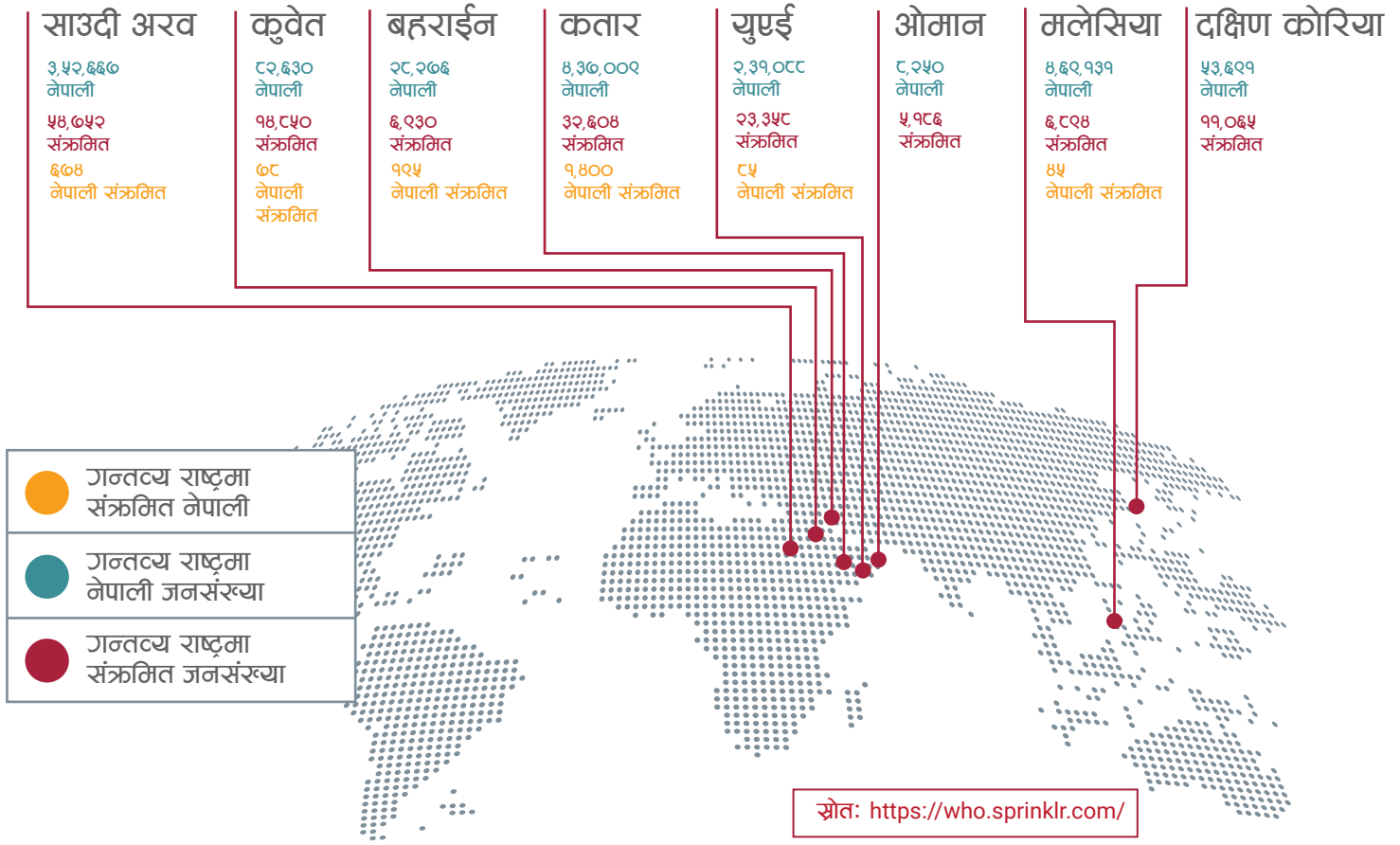
[नेपाल श्रम शक्ति सर्वेक्षण](#)

[सुरक्षित हुन के गर्ने](#)

[प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय](#)

मुख्य गन्तव्य राष्ट्रमा रहेका नेपाली कामदार

ShramikSanjal

साउदी र यु.ए.ई.बाट नयाँ अपडेट

साउदी अरव:

साउदी अरवको गृह मन्त्रालयले ईदको समयमा हुने जमघटलाई कम गरी कोरोना संक्रमण नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले मे २३ देखि २७ सम्म अधिराज्य भर २४ घण्टा कर्फ्यू लागू गर्ने निर्णय गरेको छ । कर्फ्यू उल्लंघन गर्नेलाई ठूलो जरिवाना समेत तोकिएको छ । साउदीमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली नागरिकहरूलाई सो समयमा आफूलाई चाहिने आवश्यक वस्तु तथा खाद्यान्न पहिले नै खरिद गरी कर्फ्यू समयको पूर्ण पालना गर्नुहुन कन्सुलेट जनरल साउदी अरव, जेद्दा ले अनुरोध सहित सुचना निकालेको छ ।

यु.ए.ई.:

७० वटा पार्क खुल्दैछन् र केही समुन्द्री किनाराका पार्कहरू पनि खुल्ने भएका छन् । तर, अवस्था सामान्य नहुँदासम्म पार्कमा जान उपयुक्त हुदैन ।

"घर जान पाउँ" अभियान अन्तरगत विदेशमा हुने श्रमिकहरूले नेपाल फर्कने व्यवस्था मिलाईदिन भन्दै आफ्नो क्षेत्रका संसदहरूलाई विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट समन्वय गरीरहेका छन् । सांसद गगन थापाले वैशाख २९ गते संसदमा एक जरुरी सार्वजनिक महत्त्वको प्रस्ताव दर्ता गरेकाछन् । यसै अभियान अन्तरगत Law and Policy Forum for Social Justice (LAPSOJ) ले श्रमिकको लागि निःशुल्क कानूनी परामर्श सेवा सुरु गरेको छ ।

\$ फलो द मनी

जम्मा

खर्च

संघिय सरकार

कोरोना भाईरस विरुद्धका गतिविधिमा
नेपाल सरकारले गरेको खर्च
स्वास्थ्य मन्त्रालयलाई निकास

करिब १ अर्ब ८ करोड

रक्षा मन्त्रालय माफर्त कोरोना रोकथाम
र नियन्त्रणका लागि चाहिने स्वास्थ्य
उपकरण खरिदको लागि

२ अर्ब ३४ करोड निकास

दाता

ए.डि.बि.

करिब ७ अर्ब २० करोड

विश्व बैंक

करिब ३ अर्ब ४८ करोड

आई.एम.एफ.

करिब १३ अर्ब ९ करोड

युरोपियन युनियन

करिब ९ अर्ब ८० करोड

तिन पटक गरेर नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय माफर्त छुट्याईएको
करिब १ अर्ब ४८ करोड
कोरोना भाईरस जोखिम नियन्त्रण,
रोकथाम तथा नियन्त्रण कोषमा जम्मा
करिब २ अर्ब २६ करोड

प्रदेश

जम्मा रकम

खर्च गरिएको
रकम

बाँकी रकम

प्रदेश १

करिब
२९ करोड ३३ लाख

करिब
१७ करोड ८५ लाख

करिब
११ करोड ४७ लाख

प्रदेश २

६१ करोड

१७ करोड ७० लाख

४३ करोड ३० लाख

बागमती प्रदेश

४० करोड

१२ करोड ३२ लाख

१७ करोड ७५ लाख

गण्डकी प्रदेश

करिब
१५ करोड

९ करोड २० लाख

५ करोड ८० लाख

प्रदेश ५

२३ करोड ६० लाख

१३ करोड ६० लाख

१० करोड

कर्णाली प्रदेश

५० करोड

१३ करोड २० लाख

३६ करोड ८० लाख

सुदूरपश्चिम प्रदेश

करिब
४० करोड २७ लाख

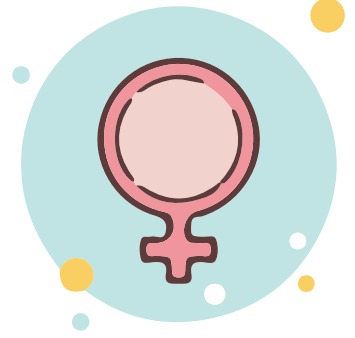
२० करोड १९ लाख

२० करोड ८ लाख

नोट: यो विवरण पूर्ण हैन । उपलब्ध माध्यमबाट संग्रह गरी राखिएको हो ।
थप सही तथ्यांक संकलन गरी परिमार्जन गर्दै जानेछौं ।

कोभिड - १९ संक्रमण फैलिएसंगै महिला जोखिममा

विश्वव्यापी कोभिड - १९ को संक्रमण फैलिएसंगै लैङ्गिक असमानताका मुद्दा पनि भयावह रूपमा अगाडी आईरहेका छन् । विशेष गरेर दैनिक ज्यालादारी गरी खाने महिलाले रोजगारी गुमाएका छन्, महिला विरुद्धको घरेलु हिंसा बढेको छ, र प्रत्यक्षरूपमा कोभिड - १९ का बिरामीको उपचारमा संलग्न महिला स्वास्थ्यकर्मीहरूले जोखिमको सामना गरिरहेका छन् । नेपाल यसको अपवाद रहन सक्दैन ।

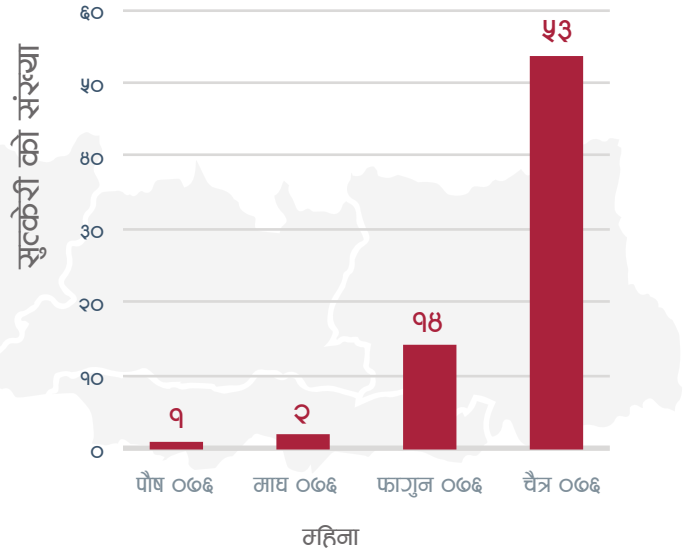
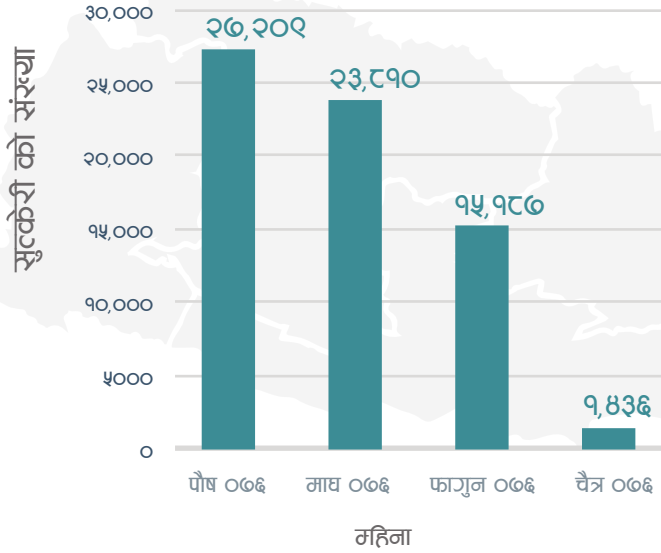
अझै भन्नु पर्दा, महिलामा कोभिड - १९ को संक्रमणको दर पनि बढ्दै गईरहेको छ । नेपालमा कोभिड - १९ बाट ज्यान गुमाउने पहिलो व्यक्ति सुत्केरी महिला थिईन । जबकी संक्रमित महिला र पुरुषको अनुपात हेर्ने हो भने, पुरुषको संख्या धेरै छ । तर, गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरू बढी जोखिममा छन् भन्ने देखाउँछ । अहिलेको अवस्थामा, जति स्वास्थ्य सम्बन्धी संरचनाको निर्माण गर्न महत्वपूर्ण छ, त्यतीकै महिला र अन्य जोखिम वर्गका व्यक्तिहरूको सुरक्षामा ध्यान दिन महत्वपूर्ण छ । त्यसका लागि सरकारले निम्न कुरामा ध्यान दिन जरुरी छ:

१. अग्रपंक्तिमा रहेर काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीसंगै समुदायमा परिचालित स्वयंसेविकालाई प्रयाप्त मात्रामा सुरक्षाका उपकरणहरू उपलब्ध गराउने ।
२. गर्भवस्था र सुत्केरी अवस्थामा उपयुक्त स्वास्थ्य सेवा र सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
३. लैङ्गिक मुद्दासंगै घरेलु हिंसाबाट पीडितहरूलाई प्रत्यक्ष मनोपरामर्शमा काम गर्ने संघ संस्थासंग सहकार्य बढाउनु पर्दछ । घरेलु हिंसा रोक्न जनचेतनाको लागि रेडीयो, टेलिभिजन र सामाजिक सञ्जालको प्रयोग गर्ने ।
४. लक्षित वर्गलाई पोषण युक्त खाना दिने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
५. महिनावारी र प्रजनन स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखेर स्थानीय स्तरमा स्वास्थ्य प्रसाधनका सामग्रीसंगै गर्भ निरोधका सामग्रीहरू सहजै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने ।
६. यो संकटको बेलामा वैदेशिक रोजगारीमा रहेका महिला श्रमिकहरू बढी जोखिममा छन्, उनिहरूको सुरक्षाको लागि विशेष योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।
७. हरेक सरकारी तहमा अर्थपूर्ण राहत वितरणको लागि सहज होस भन्नका लागि लैङ्गिकतामा आधारित तथ्यांक राख्ने ।

के हाम्रो स्वास्थ्य प्रणाली अहिलेको कोरोना भाईरसको संकटमा धरासायी भईरहेको छ ?

क. स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएको संख्या

ख. सुत्केरी हुनेक्रममा मृत्यु भएका महिलाको संख्या

स्रोत: <https://www.nayapatrikadaily.com>

ग्राफ (क) ले २०७७ चैत्र महिनामा अस्पतालमा सुत्केरी हुने महिलाको संख्या एकदमै कम भएको देखाउँछ । ग्राफ (ख) ले मातृ मृत्यु दर अघिल्लो महिना भन्दा धेरैले बढेको देखाउँछ । मातृ मृत्यु दरलाई जुनसुकै देशमा पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको मुख्य सूचकको रूपमा लिईन्छ । लकडाउनको कारणले गर्दा प्राय महिलाहरू स्वास्थ्य संस्था भन्दा बाहिर सुत्केरी गराउन बाध्य भईरहेकाछन्, जसले गर्दा नाटकिय रूपमा मातृ मृत्यु दर बढीरहेको छ । के लकडाउनको समयमा गर्भवती महिलाहरू स्वास्थ्य सेवाको लागि स्वास्थ्य संस्थामा जान डराईरहेका छन्, वा सरकारले यस विषयमा प्रयाप्त चासो राखेको छ ?

यो अंकमा समेटिएका हल्ला, सवाल तथा सूचनाहरू, बिभिन्न संस्था तथा व्यक्ति, नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र विश्व स्वास्थ्य संगठनको वेब पेज, सामाजिक सञ्जाल, र सिमिक एक्सन टिमले यहि अप्रिल महिना भित्र २००० भन्दा बढी व्यक्तिसंगको संवादबाट संकलन गरिएका हुन् । विषयको महत्व, सान्दर्भिकता र तीव्रतालाई ध्यान दिइएर हल्ला, सवाल तथा जिज्ञासाहरू छनोट गरीएका छन् । यो अंकमा समेटिएका जानकारी बुलेटिन प्रकाशित भएको मिति सम्म सत्य छन् ।

**Coronavirus CivActs Campaign is brought to you by
Accountability Lab Nepal.**

 accountabilitylab
communities